

слово и на крају друге и последње речи, добија степенастим читањем првог дела, значи да умрли наследницима на поклон оставља чини тј. мађије. Да су то зле чини, паклене чини, асоцира могућа, скоро »природна« супституција синтагме »поклон чини« синтаграмом »паклен чини«. 13) »Поклони — поклопи — Реч »паклоп« овде треба схватити као глаголску именицу од глагола »поклопити«, која означава акт поклапања неког објекта поклопцем, односно, у пренесеном значењу, хватање у (по)клопку. Тако синтагма »поклони-поклопи« има смисао »поклони који примаоца хватају у клопку«. Очигледно да је и овај превек врло близак Гироовом тумачењу наслова оригинала.

14) »Покловни« — Шатровачка варијација речи »поклони«, добијена интерполацијом слова »в« између слова »о« и »н«. Осим што и даље асоцира на реч »поклони«, у овој речи се јављају узастопни нивои слова који творе »лов«, тј. »ловни«, који, очигледно, асоцирају на лов, тј. постављање замки. Готово да би се, даљом асоцијацијом, наслов Вијоновог »Малог завештања« могао препевати и чувеним стиховима Момчила Настасијевића: »Лове, (а уловљени«. Занимљиво је да се у препеву јавља и скуп слова »кловн«, са сваком добро знаним значењем луде, шаљивчије, пајаци, арлекина, жонглера. Ако се само присетимо да је једна од најбитнијих карактерних црта кловна »смех кроз сузе«, речи »кловн« можемо одмах асоцирати Вијоново име, не само зато што је Вијон, како каже Шампион, велики шаљивчина, већ и зато што у »Балади на такмичењу у замку Блоа« кроз чувени полустих: »Је рис ен плеурс...« (»Смејем се кроз сузе...«), Вијон даје есенцију своје природе.

15) »Прилог« — Реч »прилог« овде треба схватити као поклон. Сем тога четири слова у средини речи образују реч »рило«, што препеву даје исти смисао какав има превек 4).

16) »Приложак« — Синоним речи »прилог« који, према (1) има два нешто различита смисла: а) дар, поклон, б) милостиња. Будући да се, уобичајено, дар даје пријатељима и милим особама, а милостиња бедницима (физичким, материјалним, али и моралним), двосмисленост наслова сасвим кореспондира многостраности карактера како Вијонових познатика, тако и самог Вијона. Превек садржи и скуп слова »рило« чији смисао за превек је еквивалентан оном дискутованом у препеву 4). Назад, превек садржи и скуп слова »лож« која кореспондирају Вијоново презимену (де Лож), тако да се »приложак« може схватити и као »прилог који даје Лож« тј. Вијон, што нас асоцира на степенасто читање речи »долазак«, тј. »до Лаза К.« којима се, ако је веровати анегдотама, користило наш славни песник Лаза Костић.

17) »Приметак« — Према (1) ова реч значи додаток, додатно давање, па се, у неку руку, може узети и као синоним за поклон. Али, првих шест слова наслова творе реч »примет« која према (1) значи голо пусто место где брише ветар. Комбинујући наведено могло би се рећи да превек означава »голи, пусти, имагинарни, поклон који примаоца оставља на ветрометини«. Другачије тумачење препева добија се ако се пође од речи »метак« коју творе последњих пет слова наслова. У том тумачењу прималац добија »поклон — метак«, што, је по смислу врло блиско, у нас одомаћеној синтагми »летак — метак«. Наравно, у шатро говору »метак« може значити и пенис тако да тад добијамо тумачење слично оном које има превек 10 д), или, 11 д).

18) »Мали тестисмент« — Шатро варијација синтагме »мали тестамент«. Смисао шатро-варијације (слично као у препеву 10 д) био би да покојник тестаментом оставља наследницима своје тестисе. У осталом, у »Великом завештању« или »Великом тестаменту«, кога би у шатро-варијацији могли звати »Великим тестаментом«, Вијон се у »Завршној балади«, како ће превести Станислав Винавер »закле мудом«.

19) »У дар« — Синтагма, слична по значењу, синтагми »на поклон«, и слична по форми, синтагми »у спомен«. Преведећи први стих »Великог завештања«, »Тридесет лета добих у дар«, Коља Мишевић (»Вијон, отковани језик«, стр. 16.) даје значајан коментар: »Овде се преводиоцу, као сам од себе, понудио један ефекат за који чврсто верујем да је чисто вијоновски. Наведени стих се може читати и овако: »Тридесет лета добих удар«. Овај је превод прављен у том осећању двострукости читања Вијонове парти-

туре.« Мишевићево тумачење могуће је, очито, применити, и у предложеном препеву »Малог завештања«, тј. »у дар« можемо читати и као »удар«, само што овде, за разлику од »Великог завештања« Вијон ударце не прима, него их даје, тј. шаље на поклон. Тумачење препева слично оном наведеном у препеву 10 д) добијамо удавањем сугласника д, тј. читањем наслова као »уд дар« где је уд — полни орган. Разумљиво је да се исти ефекат може употребити и за превек првог стиха у »Великом завештању« (: »Тридесет лета добих уд дар«).

20) »Удесан уделак« — према (1) реч »удесан« има два различита значења: а) подесан, прикладан, повољан, погодан, и, б) судбоносан, фаталан. »Уделак«, слично као и »приложак« има, према (1), два нешто различита значења: а) милостиња, б) удео. Дакле, насловна синтагма има два комплементарна значења, прво — повољан, прикладан дар, и, друго — фаталан, злокобан дар.

21) »Уступци — у ступици тупци« — Реч »уступак« може да означава објекат који једно лице

22) »Уударје« — Реч »уударје«, према (2), (3), значи поклон који се даје у знак захвалности за примљени поклон. Дајући »уударје« онима који му нису увек желели добро«, Вијон им, што би се рекло, враћа мило за драго. Прва четири слова препева формирају реч »узда«, тако да се може рећи да онај ко добија уздарје, добија и узду, односно »бива зауздан«, или, како се још код нас каже »насамарен«. Занимљиво је да Коља Мишевић у свом преводу четвртог стиха прве октаве »Малог завештања« (: »суздан свршен као вијак«, што се односи на самог Вијона) користи реч »суздан«, у смислу »зауздан«, тј. »обуздан«. Сам Вијон у тексту открива да га је зауздала »зла и лажљива« драга која се спрдала с његовом љубављу. Своју намеру за »деложирање« из Париза у Анже, Вијон објашњава жељом да »скине узде« које су му наметнуте, тј. како сам каже у VI октави (у Мишевићевом преводу) : »Да избегнем везе лажне (спас је мислим тек у бегу.) Збогом! ја крећем за Анже«. Но, добро је познато да Вијон није бежао само од зле драге већ и од многих других (нпр. од целата због провале у Наварски колеж) исто тако злих према њему, и да му, очито, није било довољно да се само ослободи

ЕНГЛЕСКА ЖЕНСКА ПОЕЗИЈА

Керолајн Халидеј

ОДА ПАТИКАМА МОЈЕ ЋЕРКЕ И НЕРЕДУ У ЊЕНОЈ СОБИ

*Ода патикама моје ћерке,
и нереду у њеној соби,
њеним стопалима,
сваком ножном прсту
у мојим рукама,
ода сваком делу њеног тела,
власима на њеном врату
увојку њене косе
њеном савесном одлажењу у школу
и учењу како се прелази улица.
Време је да се она напише,
време је да је неко примети.
Да примети њу.
Пре него што оде,
сјајних смејих очију.*

*Скувала ми је чај од коприве,
(»не долази док те не позovem«)
и назвала га »мрва раскоши« —
шоља за чај зелене и златне боје,
тањирчић,
срцућем слаб зелени чај
који ми је спремила.*

С енглеског: Владислава Гордић

Енци Гилиген

ХИПОТЕКА

*Мајка је заложила клавир
и фотељу пресвучену баршуну
да би себи купила ново лице
које јој је Отац одувек обећавао.*

*И стигло је, сабласно и прастаро,
зуби од слоноваче са дубоким црним пукотинама.
»Живот није серенада на месечини« рекла је Мајка
док је намештала чекиће у глави.*

предаје, уступа, оставља другом. Реч »уступак« може се, дакле, у том контексту, схватити и као »завештање«, па чак и »поклон«, иако постоје разлике у нијансама значења ових речи. Реч »Ступица«, према (1) има следећа значења: а) направа за хватање дивљих и домаћих животиња, тј. замка, б) ступа, посуда у којој се тучком уситњавају зрнасти плодови, 3) затворска просторија. Реч »тупак«, тј. »тупци« означава тупог, глупог, неумног човека, односно, људе. Према томе превек »Уступци« може да значи »заветни, или, завештани дарови«, док у развијеном облику »у ступици тупци« означава да је ту реч о »замци за глупак«. По нашем мишљењу, овај превек, срећном случајношћу, готово у потпуности одговара Гироовом тумачењу наслова оригинала. Разуме се, наслов би могао гласити и само »Уступци«, тј. у ступци, у ступици.

на дар добивених узда, него да, кроз стихове »Малог завештања«, у виду уздарја, сам заузда своје непријатеље. И овај превек близак је Гироовом тумачењу оригиналног наслова. Узгред приметимо да ако се у речи »суздан« коју користи Мишевић изврши смена звучне сугласничке групе »зд« безвучном »ст« добија се реч »сустан«, која се може схватити као заморен, сморен (с обзиром да глагол »сустати« значи »уморити се«, или »заморити се«).

23) »За уздарје« — Ово је потенцирана форма претходног препева. Тиме бисмо завршили с навођењем препева наслова Вијоновог »Малог завештања«, уз важну напомену да је учињено ut potui — non sicut volui, само делић обиља могућности које се нуде преводиоцу. Читалац ће и сам, без сумње, моћи да настави овим трагом. □ □ □

КЕРОЛАЈН ХАЛИДЕЈ (1947) пише поезију и прозу. Њене песме заступљене су у неколико антологија савремене енглеске поезије. Објавила је књигу песама Нека истина, нека промена (Some Truth, Some Change, 1983).
ЕНЦИ ГИЛИГЕН рођена је 1950. у Лицу. Поезију објављује већ више од деценије, углавном по мање познатим швајцарским часописима.